splnění zadržoval, když se tím žalobcům vzhledem na jejich soudobný průtah ve vzájemném plnění nemůže dostati jednostranného obohacení, kterému § 1052 obč. zák. předejíti hledí. Odepírání splnění tohoto závazku se strany žalovaného nemůže tedy sledovati jiný účel, než aby v této vedlejší části smlouvy byl svého smluvního závazku sproštěn, aby smlouva, neobezřetně ujednaná, byla na tento způsob z části napravena, což však je při patrné nedílnosti smlouvy dle zákona vyloučeno (§ 918 obč. zák.). Zadržovací právo §u 1052 obč. zák. může býti dále vykonáváno jen v příslušném poměru vzájemných plnění; nelze zadržovati na př. placení celých 20.000 Kč k vůli tomu, že druhá strana neplatí svých dlužných 5.000 Kč. V tomto případě schází tento vzájemný poměr úplně; nelze stanoviti, co by žalovaný měl splniti a kolik by si z plnění měl zadržeti, aby podržel u sebe majetkovou hodnotu úměrnou tomu, co má zase od žalovaných obdržeti. Vzhledem k tomu uznal Nejvyšší soud, že vymáhaný smluvní závazek žalovaného nehodí se vůbec pro uplatnění zadržovacího práva dle §u 1052 obč. zák. a že tudíž žalovanému zadržovací právo nepřísluší ani dle první ani dle druhé věty §u 1052 obč. zák. a že smlouvu v tomto vedlejším závazku splniti povinen jest bez ohledu na to, zda pro změnu v majetkových poměrech žalobců jest jeho vzájemný nárok z části ohrožen.

Čís. 4131.

Sdružení osob, jež jest vlastníkem t. zv. obecního statku měšťanského, jest schopno vystupovati na soudě.

Nálezem nejvyššího správního soudu, že nejde o majetek, spadající pod zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., jest soud vázán.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv I 996/24.)

Obecní statek měšťanstva v M., zastoupený předsedou Františkem R-em a Měšťanstvo města M., zastoupené týmž předsedou, žalovaly město M. o uznání vlastnictví a vydání obecního statku měšťanského. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobní nárok žalujícímu obecnímu statku měšťanskému v M. Odvolací soud rozsudek potvrdil opraviv jej v tom směru, že přiznal žalobní nárok žalujícímu měšťanstvu města M. jako vlastníku obecního statku měšťanského v M. a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolatelka vytýká, že žádná ze žalujících stran není způsobilou, samostatně na soudu jako strana jednati, a že se žádné z nich nedostává procesní způsobilosti ve smyslu §u 1 c. ř. s. Bylo-li by tomu tak, bylo by řízení stiženo zmatečností a musila by tato zmatečnost býti vyslovena po rozumu ustanovení §u 7 c. ř. s. Soud odvolací má však za to, že řízení tímto nedostatkem není stiženo. V žalobě uvedeny jsou pod označením strana žalující: Obecní statek měšťanský v M., zastoupený předsedou Františkem R-em a Měšťanstvo města M. v M. zastoupené týmže. Z tohoto znění žaloby zdálo by se, že vystupují samostatně dva žalobci, ač žaloba zase opatřena je podpisem: »Obecní statek měšťanský v M.«. Jde tedy o to, zda vystupují tu dva žalobci a zda se jim dostává procesní způsobilosti. Soud

prvý je toho názoru, že obecní statek měšťanský v M. a Měšťanstvo města M. jest vlastně touž osobou, název poslední podle názvu v »pravidlech« přijatého nemá významu a oprávnění, přiznal vlastnost »právnické osoby« Obecnímu statku měšťanskému v M. a přiknul mu žalobní nárok. Ani s tím, ani s oním názorem odvolací soud nesouhlasí. Obecní statek měšťanský v M. není podmětem, nýbrž předmětem majetkových práv, jež dle svého původního určení náležejí Měšťanstvu města M. Není osobou právnickou po rozumu ustanovení §u 26 obč. zák., poněvadž nemůže samostatně nabývati práv ani se zavazovati. Tomu nevadí, že pro Obecní statek Měšťanský v M. vloženo jest na nemovitostech, o něž v tomto sporu jde, právo vlastnické, poněvadž vklad tento není správným a neodpovídá pravému stavu. Dle protokolu ze dne 2. prosince 1835, dle něhož uzavřen byl smír mezi obcí M. a měšťanstvem v M. v otázce vlastnictví i správy statků, které císař Karel IV. městečku M. a lidem v něm bydlícím přikázal, uznáno bylo jmění, blíže tam uvedené, za jmění měšťanstva města M. Dle odhadní listiny okresního úřadu v B. ze dne 1. května 1861 bylo ono měšťanstvo města M. na základě privilegií a darující listiny, vystavené od českého krále Karla IV. dne 16. ledna 1367 a na základě u bývalého místního fondu statku K. předsevzatého smíru ze dne 5. prosince 1835 příslušející nemovité jmění sepsáno, vyceněno a vysloveno, že věcí měšťanského výboru města M. jest o knihovní vložení tohoto odhadního výnosu v zákonité lhůtě se postarati, by tato nemovitá vlastnost na měšťanstvo města M. v pozemkových knihách připsána a dle pozůstávajících nařízení zjištěna se stala. Opis této odhadní listiny vložen ve sbírce listin roku 1861 a výnos ze dne 9. září 1861 vtělen v knihovním výtahu na usedlosti, patřící měšťanstvu města M. Tento knihovní stav trval až do roku 1884, kdy dne 30. dubna 1884 sepsán byl vyšetřovacím komisařem okresního soudu v M. protokol, dle něhož předmětem vyšetřování za příčinou založení knihy pozemkové bylo tak zvané jmění měšťanské, jež má základ svůj v darovací listině císaře Karla IV. z roku 1367. V protokolu tomto je uvedeno: »Jak z listin tuto uvedených na jevo jde, naznačené jmění, o němž darovací listina se zmiňuje, statkem obecním na rozdíl statku toho od jmění obecního na mnoha místech smíru přísně je vyznačen a, ačkoliv tudíž dle toho majetek dotyčný patrně obecním statkem měšťanským jest, byl přece statek ten při zápisu do knihy pozemkové, který se stal v roce 1861 na základě odhadní listiny, prostě jako statek Měšťanský vyznačen a dle toho také vlastnictví měšťanstvu města M. zapsáno; název ten podržel statek ten i nadále a proto i veškeré pozdější zápisy, které se týkají rozmnožení tohoto obecního statku měšťanského, zapsány byly opětně pro měšťanstvo města M.; poněvadž zápis ten je nesprávným, žádal opatrovník města M., by se stala potřebná náprava, aby správně jako vlastník statku toho do nových knih pozemkových zapsán byl: »obecní statek Měšťanský v M.«, s čímž předseda správy statku měšťanského souhlasil. Výměrem okresního soudu v M. ze dne 19. srpna 1884 uloženo bylo knihovnímu úřadu, by při nemovitostech, jmenovaných v knihovních výtazích tam uvedených, v pozemkové knize prostě statku měšťanskému připsaných, opravou zápisu toho »obecní statek Měšťanský v M.« jako vlastníka zapsal. Z toho lze souditi, že

tento obecní statek měšťanský je souhrnem veškerých majetkových práv, příslušejících Měšťanstvu města M. a to nejen nabytých smírem z roku 1835, nýbrž i později nabytých jako domu čp. 248 v M., pozemku č. kat. 1822 tamtéž, dále různých fondů a hotových peněz, že však není samostatným podmětem právním a nedostává se mu proto procesní způsobilosti. Proto také pravidla, dle kterých se statek měšťanský v M. říditi a spravovati má, z roku 1882 v §u 4 stanoví, že společné jmění měšťanské neboli »statek měšťanský« dříve »statek obecní« zvaný, zůstane nedotknutým majetkem veškerého měšťanstva a nesmí dle stavu svého z roku 1835 nikdy ztenčen býti. Žalující stranou jest a jedině býti může Měšťanstvo města M. jako vlastník obecního statku měšťanského v M. Jde nyní o to, zda toto Měšťanstvo města M. je osobou právnickou a má procesní způsobilost, již žalovaná strana mu odpírá. Dle čl. XXXII smíru z roku 1835 mohl nabýti účastenství ve statku měšťanském pouze měšťan, ale pouhým nabytím měšťanského práva nenabývá se ještě účastenství ve statku tomto, nýbrž za účelem tím je zapotřebí měšťanu ještě složiti zvláštní příspěvek do pokladny měšťanské. Proto také určuje § 5 pravidel z roku 1882, že na užitcích statku měšťanského má podíl jen ten, kdo od obecního zastupitelstva uznán a od správy statku měšťanského do svazku k požitku měšťanských práv přijat byl, bez kterého posledněišího by jen měšťanem čestným nebo příslušníkem obce byl, na užitcích statku měšťanského však podílu by neměl a dodatek pravidel z roku 1902, že z těch měšťanů, kterým budoucně obecní zastupitelstvo v M. právo měšťanské udělí a jichž otec měšťanem v M. nebyl a práva měšťanského neměl, jen ti budou míti právo k užitkům obecního statku měšťanského, kdož zaplatí kromě obecním zastupitelstvím ustanovené taxy do fondu pro schudlé měšťany také vkupné 150 K ku kmenovému jmění obecního statku M-ského. § 6 pravidel z roku 1882 stanoví, že, zemře-li měšťan, má pozůstalá vdova, pokud by se opět neprovdala, ta samá práva jako měšťan a že ztrátou práva domovského ztratí se i právo měšťanské. Pravidla z roku 1902, schválená okresním výborem v M. a zemským výborem království Českého určují, že jmění obecního statku M-ského v M. spravuje 5členný výbor, jejž k tomu cíli volí měšťané ze sebe, určuje, kdo má právo voliti, kdo může býti za výbora zvolen, jak se volí, jaká práva a povinnosti má výbor obecního statku měšťanského, jmenovitě, že mu přísluší, lesní hajné, lesníka a početvedoucího sobě zvoliti, jak se sdělává rozpočet, jak může býti s jměním nakládáno; stanoví dále, že následkem postoupení jmění, totiž lesů a pastvin atd. se strany obce na měšťanstvo v M. dle smíru z roku 1835 převzalo měšťanstvo na sebe a své potomky na věčné časy závazky a povinnosti, tam blíže uvedené, a konečně, jak užitky a požitky z jmění obecního statku měšťanského zvláště se rozdělí. Měšťanstvo pro správu svého majetku mělo tedy písemná pravidla (stanovy), schválená nadřízenými úřady samosprávnými. Z toho všeho plyne, že Měšťanstvo města M. netvořilo pouhou třídu občanů M-ských, nýbrž zvláštní sdružení osob, které tvořilo uvnitř obce M. zvláštní útvar soukromoprávný, tedy samostatný podmět právní, jemuž nemůže býti upřena procesní způsobilost. Měšťanstvo města M. bylo tedy oprávněno žalobu podati, oprávněno k tomu bylo jedině ono a nikoliv Obecní sta-

tek měšťanský v M., který jest pouhým vlastnictvím uvedeného Měšťanstva a samostatné procesní způsobilosti nemá. Byl proto výrok rozsudečný opraven.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vychází z mylného předpokladu, že touto žalobou vlastnickou nastupují dva žalobci, ač napadený rozsudek správně dovodil, že jde o jediného žalobce, vystupujícího pod dvěma jmény. Žalobou vlastnickou může nastupovati vlastník sporné věci. Ježto jde ve sporu o nemovitosti, nastupuje žalobou knihovní vlastník, jehož vlastnictví stalo se sporným teprve v poslední době vlivem popřevratového zákonodárství. Jako vlastník je v knize pozemkové zapsáno původně Měšťanstvo města M., později pak Obecní statek měšťanský v M. Obě tato pojmenování vyskytují se též v předložených písemných dokladech. Žalující strana, nejsouc si proto úplně jista, pod kterým jménem má nastoupiti, užila z opatrnosti, jak v žalobě výslovně podotkla, obou těchto jmen, přenechavši soudu, by v případě, že žalobě vyhoví, volil sám pojmenování, jež uzná za správné. Odvolací soud použil k označení zvítězivšího vlastníka sporné věci obou pojmenování ve spojení, jež nejlépe vyhovuje jak slovnému výkladu, tak i skutkovému a právnímu pojetí věci. Dovolatel nepokouší se o to, by dovodil nesprávnost tohoto označení, nýbrž pomáhá si opakováním vyvrácené již námitky, že jde tu o dva různé žalobce, a že rozsudek, vyřizující žalobu jediného žalobce, jest neúplným. Nemoha vystačiti s důvody, původně tvrzenými, poukazuje i na účtování 10% přirážky v seznamu útrat, dovozuje tím z palmarního účtu, že jde o společníka v rozepři a tím o dva žalobce. Tvrzením tímto, jediným, jež v tomto směru nebylo dříve předneseno, není třeba vážně se obírati. Mylně poukazuje dále dovolatel na nepřípustnost opravy výroku rozsudkového podle §u 419 c. ř. s. Dovolací soud, jehož působnost vymezena je §em 503 c. ř. s., může se po této stránce zabývati jen námitkou, že jde o věcnou změnu rozsudku, jež by mohla provedena býti jen na odvolání žalující strany. Tento náhled je nesprávným, což vyplývá z předchozích vývodů o jednotnosti žalující strany, jež zůstala touž, i když vystupuje pod dvojím označením. Další výtka, popírající procesní způsobilost žalující strany, spočívá jedině na záměně pojmů Měšťanstva města M. a měšťanstva jako třídy občanů ve smyslu obecních zřízení, a hlavně zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 304 sb. z. a n. I v tomto směru byla věc důkladně probrána nižšími soudy, jež ze zjištěných skutečností správně dovodily, že jde o dva různé pojmy, jež se navzájem nekryly, ježto mohly nastati případy, že skuteční měšťané města M. nebyli členy Měšťanstva města M., kdežto na druhé straně mohly členy žalujícího Měšťanstva býti i vdovy po měšťanech. Dovolatel pomáhá si i tu mylným předpokladem, že žalují bývalí měšťané města M. jako příslušníci přednostní kdysi třídy občanů, ne však jako sdružení osob, tvořící zvláštní útvar soukromoprávní, a jen nazývající se Měšťanstvem města M. Dovolatel spokojil se tím, že popřel správnost tohoto názoru, aniž by dokázal věcně neb

právnicky jeho nesprávnost. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 15. února 1923, čís. 20.263/22 je závazným pro soud, pokud jím rozhodnuto bylo o otázce, o níž nemohou rozhodnouti soudy pro nepřípustnost pořadu práva. To platí o výroku, že užívání Měšťanů m-ských, t. j. členů Měšťanstva, je podstatně jiného druhu, než užívání podle §u 70 obecn. zřízení. Nejvyšší správní soud nevyslovil sice přímo, že jde o obecní statek ve smyslu zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., avšak vyslovil, že sporný obecní statek měšťanský nelze podříditi tomuto zákonu. I toto rozhodnutí náleželo jedině Nejvyššímu správnímu soudu, a je proto závazné pro soud, jenž o podstatě věci jako obecního statku, a tím i o jeho užívání nemůže rozhodovati (rozhodnutí sb. n. s. č. 659). Toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu postačí úplně k tomu, by soud uvažoval o tom, kde je vlastníkem sporných věcí a dovodil z toho další zákonné důsledky ve smyslu žaloby. Odvolací soud tak učinil způsobem, jemuž nelze ničeho vytknouti, a jemuž dovolání samo neodporuje, namítajíc jedině neplatnost smíru sjednaného v roce 1835. Dovolání nadhazuje ještě citací jiného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu otázku, zda neměli žalovati měšťané beroucí užitek ze sporných nemovitostí, jednotlivě, a ne jako sdružení. Ani s tímto náhledem nelze souhlasiti. Žalobcem je vlastník t. zv. obecního statku měšťanského v M. Tento statek není jměním děleným podle počtu užívatelů, připsaným na př. určitými díly k jednotlivým usedlostem, nýbrž je to zvláštní soukromé jmění, jehož vlastníkem je sdružení osob, vystupující i před úřady pod jednotným jménem jako právnická osobnost, a spravující se zvláštními pravidly. Sdružení takové může vystupovati jako samostatný právní podmět, a může tudíž i žalovati pod svým jménem.

Čís. 4132.

Ručení dle §u 1318 obč. zák. stihá i majitele místností, užívaných k jiným účelům, než bytovým, a nevztahuje se jen na věci, jež spadly z vnitra místnosti, nýbrž i na jiné věci, které jsou v souvislosti s používáním místnosti, byly nebezpečně vyvěšeny nebo položeny na stěně nebo jinde mimo byt (na př. vývěsní tabule).

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv II 365/24.)

Žalobce byl poraněn padající vývěsní tabulí, umístěnou nad obchodem žalovaného. Žalobní nárok na náhradu škody nebyl uznán procesním soudem prvé stolice po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a nařídil prvému soudu, by ve věci znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání jest opodstatněno. Právně mylným jest názor nižších soudů, že majitel obchodu neručí za škodu z nebezpečného upevnění vývěsní tabule, a že ručení dle §u 1318 obč. zák. vztahuje se jen na případy, kdy